

“Els aranesos no som catalans”

Després de deu anys d'aplicació de l'Estatut d'Autonomia a Catalunya, els nacionalistes aranesos es troben defraudats i demanen una recuperació real dels seus òrgans administratius tradicionals.

El passat mes de novembre, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya complia deu anys. En la presentació d'unes jornades de debat organitzades per una fundació d'intel·lectuals nacionalistes, es definia aquest com "l'eina principal que ha permès una certa reinstitucionalització amb tot el que això significa d'avanç històric cap a la recuperació nacional", i s'afegia que el temps trans-corregut havia servit per a reforçar l'Estatut. Res es deia d'aquelles disposicions que no s'han desenvolupat tal i com ho ordena la norma estatutària.

La polèmica sobre si l'Estatut està exhaurit i que cal reformar-lo, o si aquest pot desenvolupar-se més encara, no té raó de ser per als aranesos, uns *altres catalans*, que ara mateix, deu anys després d'aprovar-se l'Estatut i de celebrar-se les primeres eleccions al Parlament de Catalunya, comproven que allò que es diu en la disposició addicional primera, continua sense complir-se: "en el marc de la Constitució i del present Estatut seran reconegudes i actualitzades les peculiaritats històriques de l'organització administrativa interna de la Vall d'Aran".

El procés de recuperació de les institucions històriques de l'Aran ha passat per diverses etapes. El primer consell executiu de la Generalitat ja va fer un projecte de llei. Després d'aquest text fet per Joan Vidal i Gaiolà, gairebé tots els consellers de Governació de la Generalitat han volgut tractar aquesta qüestió, fins que el 1984, el president Pujol, en el marc d'un viatge oficial fet a

la Vall, diu que el projecte es tirarà endavant sempre que hi hagi consens entre totes les forces polítiques araneses.

Sis anys després d'aquesta condició, el consens és gairebé unànime, només trencat per Convergència, que no subscriu el text que van pactar la resta de partits polítics ara-

nesos, i que ha estat assumit pels grups parlamentaris del PSC, Iniciativa per Catalunya, ERC, PP, CDS i els del Grup Mixt.

Emili Medan, alcalde de Les, secretari general del partit Unitat d'Aran-Partit Nacionalista Aranès, és contundent quan diu que "els aranesos no

som catalans, no vibrem quan veiem la senyera". Amb la continguda resignació que dona el fet d'estar esperant que un govern que es diu nacionalista aconsegueixi les aspiracions d'autonomia d'un poble i un país que forma part de la gran nació occitana, Medan diu que "la polèmica sobre

"La Vall d'Aran vol un autogovern real".

l'autodeterminació aquí dalt l'hem viscuda amb sorpresa i perplexitat". "Si CiU -afegeix- vota en el Parlament a favor d'aquest dret, ¿com és possible que no reconegui l'aspiració dels aranesos que portem esperant deu anys? Si l'autodeterminació és irrenunciable per als catalans, també

CDS i UDC. Mentre el primer partit té com a representant polític més qualificat la diputada Maria Pilar Busquets, els demòcrata-cristians van fitxar, en el seu dia, Josep Calbetó, un home que va militar en Aliança Popular, i que, després de fer-se amb l'alcaldia de Vielha, va aconseguir la

cons del Conselh Comarcau. El boicot del partit nacionalista aranès és per a mostrar la seva disconformitat davant la llei d'organització comarcal de Catalunya.

Per als nacionalistes aranesos l'Aran mereix un tracte diferent al que reben les altres comarques catalanes, i reivin-

CiU i el Consell Executiu es limita a ser una còpia de la llei comarcalitzadora, només canviant-ne els noms, el text consensuat i que defensarà tota l'oposició aprofundeix en el concepte d'autonomia, i a més de definir les competències de què gaudiria el Conselh General d'Aran, preveu la constitució d'una Comissió Mixta que negociarà el traspàs i el finançament de les matèries que administraran els aranesos.

Emili Medan torna a ser categòric en aquesta qüestió. "Si hi ha comissions mixtes de traspàs i de valoracions entre Madrid i Catalunya, ¿per què no entre Catalunya i l'Aran?". El text oficial, no obstant, preveu un sistema electoral diferent al dels altres consells comarcals catalans. L'Aran tindrà sis circumscripcions electorals que es corresponen amb els sis *terçons* històrics: Pujolo, Arties-Garós, Castièro, Marcatosa, Irixa i Quate Locs.

En renunciar Unitat d'Aran a encapçalar el protagonisme de la lluita nacional aranesa, i donar-li-la a Calbetó, van aconseguir ficar en evidència els convergents de l'Aran, que ha fet fallida en el seu intent de tirar endavant un projecte polític filial de CDC que es deia Partit Democràtic Aranès. Ara mateix, els nacionalistes aranesos de UA-PNA creuen que, si bé Calbetó ha jugat fort davant CiU i el Consell Executiu, la pressió que se li pot fer a l'alcalde i president, disminuirà les seves reivindicacions nacionals. Els nacionalistes pensen que Calbetó serà el futur candidat de CiU a la presidència del Consell, i tanmateix té moltes possibilitats de ser el primer síndic de l'Aran. Abans, però, insisteixen a demanar el dret que un Estatut que porta deu anys funcionant els reconeix: la restitució de les seves institucions històriques.

Pau Echauz

ho és per als aranesos".

Ara Vall d'Aran és la comarca amb la renda per càpita més alta de Catalunya, i el turisme d'hivern, l'esquí, és la principal font d'ingressos. L'oportunitat o no de dotar als aranesos d'una llei que reconegui un règim especial, fins i tot afecta les relacions entre

presidència del Consell Comarcau d'era Val d'Aran.

Calbetó, més conegut per Pepito, és un empresari hostaler que ha aconseguit que els nacionalistes aranesos li facin costat. Pepito Calbetó, tot i això, no ha aconseguit que els nacionalistes aranesos d'Unitat d'Aran s'asseguin en els es-

diquen alhora que la llei que es redacti per a l'Aran sigui de desenvolupament estatutari, i no com a conseqüència de l'ordenació territorial catalana. Aquí rau també la principal diferència entre els projectes de llei sobre règim especial de la Vall d'Aran. Mentre el text a què donen suport

